

comentaris literaris per Josep Palomero i José Miguel Segura

JOAN FUSTER

Escritos de crítica cultural

Edició: **Salvador Ortells i Francesc Pérez Moragón**
Editorial: **Universitat de València**
València, 2022
Pàgines 395

L'existència i la producció d'un escriptor de la personalitat i les característiques de Joan Fuster –del qual se celebra enguany el centenari del seu naixement i el 30 aniversari de la seua defunció– en l'ambient de la societat valenciana del final de la dècada dels quaranta i del començament dels cinquanta va ser un fet imprevisit, impensable i sorprenent, impropï de la formació escolar que havia rebut i de l'ambient autoritari, provincià i castellanitzat d'aquella època. Entre 1942 i 1947, en l'etapa d'estudiant de Dret a la Universitat de València, es va instruir amb voluntat autodidacta, va aprendre a escriure en la seua llengua habitual, va llegir els precedents de l'època de la República que va localitzar, va començar a publicar en revistes literàries com *Verbo* que fundà amb José Albi i entre 1948 (*Sobre Narcís*) i 1954 (*Escrit per al silenci*) va donar a conèixer la seua poesia, gènere que deixà de banda per altres modalitats d'escriptura, fonamentalment pels estudis literaris, el dietarisme i l'assaig.

Trajectòria inicial

Domiciliat en la casa paterna de la seua Sueca natal, fins a 1962 Fuster es va anar convertint en un escriptor profes-

sional que es va obrir camí en la premsa del moment (*Levante*, *Jornada*), va col·laborar en les revistes catalanes de l'exili mexicà (*La Nostra Revista*, *Pont Blau*), va confegir antologies (*Antología del surrealismo español*, 1952; *Pàgines escollides de Sant Vicent Ferrer*, 1955; *Antologia de la poesia valenciana*, 1956; *Recull de contes valencians*, 1958; *Ausiàs March*, *Antologia poètica*, 1959; *Un món per a infants*, 1959), va publicar estudis literaris (*La poesia catalana fins a la Renaixença*, 1954; *La poesia catalana*, 1956; *Antologia de la poesia valenciana*, 1956; *El món literari de sor Isabel de Villena*, 1957), biografies (*Joan Serrallonga. Vida i mite del famós bandoler*, 1961; *Raimon*, 1964) i els primers assaigs, d'una singularitat excepcional (*Les originalitats*, 1955; *El descrèdit de la realitat*, 1955; *Figures de temps*, 1957).

Producció

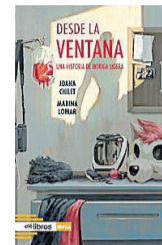
Però, com sabem, el llibre que li va donar renom va ser *Nosaltres els valencians* i, del mateix any (1962) *El País Valenciano*, guia en què projectà les impressions particulars que li suggerí el viatge pel país. Pocs o molts, tanta producció li devia rendir alguns beneficis. Però havent-se dedicat exclusivament a escriure, s'havia de guanyar el jornal col·laborant en diaris i revistes de Madrid i Barcelona, fins que a partir de 1986 va ocupar una càtedra a la Universitat de València i va deixar d'estar subjecte a la servitud de la premsa, on al llarg dels anys va publicar una gran quantitat d'articles, dels quals el Dr. Salvador Ortells n'ha seleccionat 65: 27 escrits de crítica literària, 27 de crítica artística i 11 de crítica musical.

Tots aquestes articles es lliguen amb reconeixement i admiració per un crític inquisitiu que ja als anys cinquanta del passat segle XX havia llegit i assimilat les obres de referència d'Eliot, Trilling i les dels gran crítics de la literatura francesa, com Maurois i Picon. **JP**

JOANA CHILET Y MARINA LOMAR

Desde la ventana

Editorial: **OléLibros**
València, 2022
Pàgines 162
Narrativa

Desde la ventana, relat subtitulat «Una història de intriga ligera», publicat pel segell valencià OléLibros és, com menys, una obra atrevida i arriscada de la qual les seues autores –ho diem des del principi– ixen més que ben parades.

Des de les seues primeres pàgines es fa evident que estem davant una història construïda sobre la base argumental de la pel·lícula *La ventana indiscreta* d'Alfred Hitchcock. Com en aquest famosíssim film, la novel·la de Joana Chilet i Marina Lomar ens conta la més que curiosa aventura viscuda per Alberto, un arquitecte que pateix agorafòbia posttraumàtica després d'un accident del qual quasi se'n diu, que viu reclòs entre les parets de la seua casa, enfront d'un bloc d'apartaments en els quals els veïns porten –cadascú a la seua manera– i suporten les seues vides quasi permanentment espiaats per un protagonista proveït d'uns prismàtics amb els quals s'acosta a les existències alienes al mateix temps que ignora la pròpia. Tot relativament normal fins que una calorosa nit Alberto presencia una estranyíssima festa a la qual els seus veïns de davant acudeixen disfressats de *furries* –és a dir, d'animals amb

característiques i capacitats pròpies dels éssers humans– amb l'excepció d'un d'ells que es vist de vampir. El que Alberto presencia des de la finestra del seu apartament en finalitzar aquesta reunió és una cosa tan inesperada i inquietant que alterarà la seua vida a partir d'aquell moment i, amb ella, també la de Natalia –la seua núvia– i la de Fina –la xica de la neteja–, a la qual acompanya el seu nebot Yoni, que sembla tot un expert en qüestions informàtiques.

El que sembla un assassinat brutal es complicarà amb altres accions –aplanaent, robatori– que realitzen els personatges al llarg d'una personalíssima investigació que, mediada la novel·la, atrapa l'atenció lectora amb diferents girs i sorpreses. Amb tot, al meu entendre el més meritori d'aquesta breu novel·la és el focus narratiu des del qual seorgeix i organitza el discurs de la veu que ens conta la història. El punt de vista triat per les autores no és, ni molt menys, fàcil de mantindre al llarg d'un relat: en aquest cas el discurs pertany a un narrador omniscient clàssic però que només actua com a tal en molt comptades ocasions perquè prefereix –i ací és on resideix la dificultat i el mèrit– que els lectors perceben els esdeveniments a través de les mirades i les ments dels personatges.

Amb un punt de mala consciència per la seua propensió al voyeurisme i per la fredor amb la qual ha vingut tractant a la seua núvia, Alberto constatarà que «les persones mai són el que semblen». En conclusió, em sembla un relat honest i més que digne i original, un interessant exercici literari, una obstinació narrativa resolta per les seues autores de manera solvent i amena, en i sobre els sempre dubtosos límits entre ficció i realitat, entre percepció i experiència, entre cinema i literatura, entre simulacions, dissimulacions i veritats. **JMSR**

destaquem...

És possible una filosofia de la tragèdia? Shestov respon

En una ocasió ja vaig advertir que mai deixaria d'aproximar-me, o almenys intentar-ho, a l'esperit nitzscheà. Per a mi, i per a molts altres, és **Friedrich Nietzsche** un dels autors més enigmàtics que existeixen pel seu sentit ontològic. El pensador alemany, un ésser trencadís, contradictori i fràgil, va saber veure i diferenciar a l'home tràgic, o més aviat va saber veure en la tragèdia i el sofriment una part elemental de la condició humana, com també va saber veure **Fiódor Dostoievski**.

L'escriptor rus, conscient que, qui més, qui menys, coixeja –ja se sap, ningú és perfecte–, es va llançar als braços de la dissort, perquè era allí, en l'infortuni i la desgràcia, on un recupera el costum de viure. Nietzsche, per part seua, es va veure abocat a una solitud física i espiritual que va acabar per consumir-ho, encara que en aquest procés no va desistir de la seua obstinació d'intentar comprendre les lleis que regeixen la nostra existència.

Tots dos són esperits frustrats en un cert sentit, i l'obra i el pensament dels quals continuen despertant l'admiració però també les obsessions de moltes persones que acudeixen a ells a la recerca d'un significat, d'una clau que permeti obrir la porta de la raó. Una d'aquestes persones va ser **Lev Shestov**, qui, després de sofrir una forta crisi personal, va acudir a Nietzsche, i d'aquí a Dostoievski, per a construir una nova dimensió del seu pensament. El que potser no sabia llavors el filòsof ucraïnès va ser que aquesta exploració personal acabaria sent clau perquè el món redescobris molts anys més tard a aquestes dues mentes privilegiades i turmentades, com van ser les de l'alemany i el rus.

Nietzsche y Dostoievski. Filosofía de la tragedia (Hermida Editores), és una obra que buscava allunyar-se de l'idealisme, d'aquells «herois de l'esperit» i «predicadors del bé», de la «cerca desinteressada de la veritat», perquè, com

bé ens diu *grosso modo* Shestov en aquestes pàgines, no sabem el que volem. Així, el filòsof ens parla de la falta d'idees, de la incomprensió, d'una ceguesa que embolica al positivisme fins a conduir-lo a la bogeria, de jutjar els estats d'ànim, d'aquest esperit humà dominat per la força, i el fa a través d'aquesta «filosofia de la tragèdia» que exemplifiquen a la perfecció Nietzsche i Dostoievski, les obres dels quals, ens diu, contenen una resposta fonamental: «tenen esperances les persones que han estat rebutjades per la ciència i la moral?».

Malgrat el que molts poguessin imaginar, tant Nietzsche com Dostoievski buscaven la llum, però no es van deixar enganyar per aquest foc fatu que, en realitat, era una mera al·lucinació. És per això que van baixar fins al subsol, fins als llocs més recòndits i foscos de l'ésser per a trobar respostes, sent conscients dels perills, horrors i perplexitats que ens circumden i que provoquem en forma d'angoixa i turments.

Nietzsche i Dostoievski, Dostoievski i Nietzsche, dues figures que són fonamentals a l'hora d'entendre'ns, d'entendre aquesta paradoxal experiència, terrorífica en massa ocasions, que és la vida. **ERIC GRAS**

LEV SHESTOV

Dostoievski y Nietzsche

Traducció: **Alejandro Ariel González**
Editorial: **Hermida Editores**
Madrid, 2022
Pàgines 230
Assaig